

Partimotion

Motion till riksdagen 2017/18:3685

av Annie Lööf m.fl. (C)

Trygghet i hela landet

Sammanfattning

Sverige riskerar att klyvas såväl socialt som regionalt. Mellan de som har jobb och de som inte har, mellan delar av landsbygden där polisens utryckningstider är långa och områden dit polisen kommer snabbare. Mellan vissa utanförskapsområden och trygg villastad. Att ha ett jobb att gå till, att kunna sätta mat på bordet, att ha tillgänglig offentlig service och att känna sig behövd är kärnan i vår trygghet. Vi har alla rätt att känna oss trygga, oavsett ålder, bakgrund eller var i landet vi bor. Känslan av trygghet riskerar att gå förlorad om vi inte vänder utvecklingen.

En grundläggande förutsättning för säkerhet och trygghet är att vi kan leva utan att vara rädda för att vi ska bli utsatta för brott. Vi ska kunna somna utan att vara oroliga för inbrott och låta barnen gå till skolan utan oro för mobbning eller andra övergrepp. Rättsstaten ska vara likvärdig och närvarande för alla människor och i alla delar av Sverige. Polisen ska vara närvarande, tillgänglig och synlig för dem som bor i området. Polisen ska ha ett långsiktigt mandat och de lokala poliserna ska i största möjliga mån jobba med uppgifter kopplade till det lokala området.

Trygghet är också att veta att vården finns där när vi behöver den. Att barnens vård är tillgänglig, att vi kan få träffa en läkare när vi behöver och att samhällets skyddsnät finns för oss om vi behöver det. Det ställer krav på tillräckligt med händer i vården, att sjuksköterskor och annan vårdpersonal har goda arbetsvillkor och att fler arbetar längre.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Förslag till riksdagsbeslut.....	4
Säkerhet och trygghet i hela landet	8
En bättre fungerande polis i hela landet	8
Lokal polis	8
En större poliskår med bättre villkor	9
En stärkt rättskedja i hela landet.....	9
Satsningar för stärkta förutsättningar för att väcka åtal.....	9
Stärkt vittnesskydd.....	10
Ökad trygghet i särskilt utsatta områden	10
Brottsförebyggande arbete.....	10
Unga som begår brott.....	11
Vissa grova brott.....	11
Skärpta straff.....	11
Åtgärder mot människohandel.....	12
Brottsoffer.....	12
Stärkt brottsofferperspektiv	12
Motverka bedrägerier.....	13
Brott i skolmiljö	13
Trygghet i butik	13
Våld i nära relation och sexualbrott.....	14
Våldtäkt och sexuellt tvång	14
Våld i nära relation	14
Sexuellt ofredande och andra sexualbrott.....	14
Internetbaserad brottslighet mot kvinnor och barn	15
Hedersrelaterad brottslighet.....	16
Åtgärder mot hedersrelaterad brottslighet	16
Åtgärder för att motverka könsstympning.....	17
Radikalisering och terrorism	17
Genomförande av åtgärder i terrorismöverenskommelsen.....	18
Åtgärder för att motverka terrorism och radikalisering.....	18
Tillgänglig vård och omsorg i hela landet.....	19
Utveckla den nära vården	20
Tillgång till primärvård.....	20
Bättre stöd vid psykisk ohälsa	22
Socialförsäkringar.....	23
Återgång i arbete.....	23

Pensioner	24
Förbättrad trygghet för pensionärerna	24

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för att polisen ska få en större lokal koppling och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom bl.a. bättre arbetsvillkor göra polisyrket mer attraktivt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva möjligheten att utöka antalet poliser och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en polisutbildning med starkare akademisk koppling och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pröva möjligheten att öka antalet civilanställda inom polisen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för bättre it-system och teknik inom polisen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom en stärkt rättskedja, vilket bl.a. inkluderar att pröva möjligheten till ökade resurser till Åklagarmyndigheten och Nationellt forensiskt centrum, ge bättre förutsättningar att väcka åtal och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om insatser för att fler människor ska våga vittna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommunernas ansvar och kommunpolisernas roller i det brottsförebyggande arbetet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommunerna ska ta hänsyn till ett brottsförebyggande perspektiv vid detaljplaneläggning och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad kunskap om och ökad användning av BID-samarbeten och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för tidiga sociala insatser för att minska risken för att unga råkar dras in i kriminalitet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om aktivt arbete för att boende i utsatta områden ska få ökat förtroende för polis och myndigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade möjligheter till kameraövervakning i brottsbelastade områden och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att införa jourdomstolar som gör att unga kriminella kan få en omedelbar reaktion på sina brott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över straffrabatten för unga återfallsförbrytare och unga grova brottslingar och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta omhändertagande av ungdomar som behöver förflyttas från skadliga miljöer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta straff för vissa allvarliga brott och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade kunskaper om och andra åtgärder mot människohandel och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge Arbetsmiljöverket ett brottsutredande uppdrag och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom bl.a. ökad rätt till information för brottsoffer skapa ett starkare brottsofferperspektiv i hela rättsväsendet och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för stöd till de som utsatts för grova brott och efterlevande till personer som mördats då gärningsmannen frigges eller får permissioner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brottsoffer som har tilldömts skadestånd ska få ut detta från gärningsmän som är ovilliga att betala, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka bedrägerier bl.a. genom att tillgången till id-handlingar stramas upp och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa skolans skyldighet att flytta elever som stör de andra elevernas trygghet eller arbetsro, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisanmälan av brott begångna i eller kring skolmiljön och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skolans möjlighet att i högre grad kontakta föräldrar till unga över 18 år och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillträdesförbud till butiker för personer som upprepat stjäl saker eller trakasserar personalen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att behålla beteckningarna våldtäkt och sexuellt tvång i sexualbrottslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade kunskaper om våld i nära relationer och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom ett införande av en lex Lotta förhindra att myndigheters upprepade misstag leder till att kvinnor dödas av män de är eller har varit i en nära relation med och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett starkt brottsofferstöd för offer för våld i nära relationer och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom bl.a. förebyggande arbete och utökad kameraövervakning vid bl.a. konserter stärka arbetet mot sexuellt ofredande och andra sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra lagstiftningen kring internetbaserade sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skarpare lagstiftning när det gäller t.ex. olaga hot, förolämpningar och ofredande och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bl.a. genom tekniska verktyg stoppa tillgången till barnpornografi och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att motverka hedersrelaterad brottslighet genom att hedersmotiv ses som en försvårande omständighet och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad kunskap kring hedersrelaterad problematik och hedersrelaterade brott och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en skyddslag som hindrar unga människor från att föras ut ur landet för tvångsgifte eller könsstympning och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barn inte ska tvingas leva under äktenskapsliknande förhållanden i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa offentliga medel till organisationer som accepterar hedersrelaterad brottslighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom ökad kunskap kring hedersrelaterade frågor och genom att verka för stöd till lärare när det gäller att hjälpa elever som utsätts för hedersrelaterad brottslighet förbättra skolans arbete mot hedersproblematik och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av en tvångsäktenskapsenhet som kan hantera transnationella hedersrelaterade frågor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vårdnadshavare som misslyckas med att skydda en flicka från könsstympning ska kunna dömas för det och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa anonymitet i rättsprocessen för offer för könsstympning och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra de åtgärder som framkommer i terrorismöverenskommelsen mellan regeringen och allianspartierna och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kriminalisera samröre med terrororganisation och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa allmänna medel från att gå till våldsbejakande organisationer och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att införa en nationell polisreserv och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kriminalisering av stödjande av terrororganisation och tillkännager detta för regeringen.

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att tillsätta ett nationellt resursteam för att hantera personer som återvänder till Sverige efter att ha anslutit sig till Daish, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förebyggande arbete mot radikaliserings bl.a. inom Kriminalvården och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att, bl.a. för att hindra våldsbejakande uppmaningar på internet, göra en översyn av uppviolingslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stoppa terrorismen genom ökad samverkan inom EU och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka vårdens tillgänglighet genom ökade möjligheter för läkare att driva egna verksamheter i liten skala och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om människors möjlighet att få en fast läkarkontakt i primärvården bl.a. genom att människor får rätt att lista sig hos läkare i stället för på mottagningar och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för långsiktiga villkor för välfärdens utförare och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla och förstärka digitala lösningar i den nära vården i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en tillgänglighetsmiljard som bygger på att den som behöver vård snabbt ska kunna få behandling och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka patientens ställning i sjukvården genom att verka för att ge människor rätt att välja vårdgivare oberoende av landstingsgräns och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade möjligheter att jämföra vårdgivares tillgänglighet och kvalitet genom att verka för en utbyggnad av 1177 och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att ge fler anställda inom bl.a. vården kompetens att erbjuda samtalsstöd vid lättare psykiska besvär och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom att ge fler personer inom skolan möjlighet att agera samtalsstöd göra det lättare för elever att få hjälp genom elevhälsan och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till tidiga insatser för den som är i behov av hjälp vid psykisk ohälsa, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att korta ned sjukskrivningarna genom ökad kunskap om rehabiliteringskravet och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att korta ned sjukskrivningstiderna genom att verka för tidig omställning och coachning och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att korta ned sjukskrivningstiderna genom en ändrad rekommendation för den första sjukskrivningen och tillkännager detta för regeringen.

68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta återkomst till arbetet för de som varit sjukskrivna genom flexibel återgång i arbete och tillkännager detta för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genom privata sjukvårdsförsäkringar hjälpa människor att snabbare komma tillbaka till arbetet och tillkännager detta för regeringen.
70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att människor genom stärkt samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bör få mer stöd att hitta ett nytt arbete och tillkännager detta för regeringen.
71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i enlighet med den parlamentariska socialförsäkringsutredningens förslag se över möjligheten att ersätta karensdagen med ett karensavdrag och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett system med arbetsförmedlarpeng och tillkännager detta för regeringen.
73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av kostnaderna för vård och omsorg i kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om delad pensionsrätt mellan föräldrarna under småbarnsåren och tillkännager detta för regeringen.
75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för förlängt arbetsliv t.ex. genom dubbla jobbskatteavdrag för personer över 64 år och tillkännager detta för regeringen.

Säkerhet och trygghet i hela landet

Sverige är i grunden ett tryggt och säkert land, men en oro sprider sig och den måste tas på allvar. Enligt den nationella trygghetsundersökningen ökar otryggheten för stora delar av befolkningen samtidigt som undersökningar visar att förtroendet för polisen minskar. Denna kombination riskerar att påverka vår tillit till hela rättssamhället. Att förtroendet för rättsväsendet är högt och att rättssamhället skyddar oss som individer i hela landet, är grundläggande. Vår trygghet kräver en lokalt närvarande polis och ett rättsväsende som står rustat att hantera kriminaliteten.

En bättre fungerande polis i hela landet

Lokal polis

Oavsett var i Sverige man bor ska man kunna känna trygghet i att polisen är närvarande. Centerpartiet vill att poliser ska vara lokalt förankrade och att de som bor i området ska veta vilka de är. Med kontinuitet och erfarna poliser som stannar länge i samma tjänst är det lättare att arbeta långsiktigt med kontaktskapande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete utifrån det som behövs lokalt.

Syftet med den nya nationella polismyndigheten var bland annat att fler poliser skulle jobba lokalt nära medborgare, företagare och kommuner, men de senaste åren har utvecklingen gått i motsatt riktning i många delar av landet. Lokalt arbetande poliser

flyttas ofta till andra arbetsuppgifter som gränskontroller, gängskjutningar eller annan grov kriminalitet i andra delar av landet. Det är inte hållbart. Medborgarnas förtroende för polisen bygger på att de inte enbart hinner med grov kriminalitet, utan även mer vardaglig brottslighet som skadegörelse, stölder och buskörningar.

En större poliskår med bättre villkor

Polisen har en central roll för att beivra, begränsa och lösa brottslighet, men de poliser som tycker att arbetssituationen känns svår och pratar om att överge sitt yrke blir allt fler. Centerpartiet vill satsa på polisen för att garantera dess lokala närvaro i samhällen och kvarter, öka antalet arbetade polistimmar, höja de hårt arbetande polisernas löner och skapa förutsättningar för bättre arbetsvillkor och arbetsmiljö.

Polisens lokala verksamhet behöver stärkas, liksom förmågan att bekämpa bland annat terrorismen och gängbrottsligheten. Centerpartiet vill att regeringen agerar för att betydligt fler poliser utbildas och anställs under de kommande fyra åren. För att öka tryggheten och säkerheten är det också viktigt att polisyrket blir attraktivt så att de som redan är poliser stannar i tjänst och bra nya kollegor kan utbildas i ökande grad. Av denna anledning vill Centerpartiet att satsningar görs på högre löner och bättre arbetsvillkor.

För att kunna tackla brott som begås via internet, och även inom andra områden, behövs en ökad specialisering hos polisen. En praktiskt inriktad polisutbildning med akademisk koppling där möjligheten att specialisera sig eller att forska kan garantera polisens behov av önskvärd expertis. Regeringen bör ta initiativ till en sådan påbyggnadsbar högskoleutbildning.

Många poliser vittnar idag om att det administrativa arbetet är alltför betungande och tar mycket tid i anspråk. Många utredningar kräver också en expertis som de flesta polisutbildade inte besitter. Av bland annat dessa anledningar behövs fler civilanställda för att avlasta polisen i utredningsarbete och med administration så att polisen kan fokusera på brottsbekämpning.

Poliser ska kunna vara poliser och inte tillbringa oacceptabelt mycket tid med administration. Centerpartiet vill att regeringen tillser att polisen har tillgång till bättre it-system och teknik och att de har rätt verktyg för att bekämpa brott. Bland annat för att öka antalet fällande domar när det gäller våld i nära relationer, för att minska våldet mot poliser och lätta på det administrativa arbetet bör polisens bruk av kroppsburna kameror öka.

En stärkt rättskedja i hela landet

Satsningar för stärkta förutsättningar för att väcka åtal

Utvecklingen för andelen brott som klaras upp är mycket oroande. Andelen ärenden som redovisas av polis till åklagare har fallit och detta gäller även andelen personupplärade brott. Syftet med en större och mer effektiv polisorganisation är att antalet upplärade brott ska öka och därför behövs mer resurser till exempelvis Åklagarmyndigheten. Även Nationellt forensiskt centrum är en viktig länk i rättskedjan

och avgörande för att få fram bevis till brottsutredningar som håller för åtal. Här behövs ökade resurser och ett effektiviserat arbetssätt så att fler brott kan lösas.

Stärkt vittnesskydd

För att få fler fällande domar måste människor våga vittna. Polisens personsäkerhet och vittnesskydd har en grundläggande roll för att skydda enskilda och därmed rättssystemet. Centerpartiet vill se extra satsningar på vittnesskydd. Dessutom bör polisen ges möjlighet att inte bara skydda en person utan också under en tid ta över ansvaret för stöd till en utsatt, ett ansvar som kommunerna har i dagsläget. Ett bättre fungerande skydd skulle också göra att kvinnor som utsatts för våld i nära relation kan våga lämna en våldsam partner.

Ökad trygghet i särskilt utsatta områden

Brottsförebyggande arbete

Den grova brottsligheten och ungdomsbrottsligheten skapar otrygghet runtom i hela landet, särskilt inom vissa utsatta områden. Vi kan aldrig acceptera att gängbrottslighet och grov organiserad brottslighet breder ut sig och sätter skräck i vissa utsatta områden.

Grunden i att bekämpa grov brottslighet är en fungerande polis och en stärkt rättskedja, men att förebygga brott redan innan de begåtts är det bästa sättet att skapa såväl säkerhet som upplevd trygghet. Centerpartiet vill att kommunerna ska ta ett större ansvar för det brottsförebyggande arbetet genom att de involverar fler aktörer och prioriterar förebyggande arbete i skolor, till exempel när det gäller attityden till brott. Kommunpoliserna, som är en del av Polismyndigheten, skulle vara en länk mellan kommunen och polisen och utgöra en del i att ta fram medborgarlöften utifrån lokala behov. Dessa behöver få tillräckliga resurser och en tydligare roll i kommunernas brottsförebyggande arbete. Ordningsvakter kan också anställas för att, tillsammans med polis och polisvolontärer, skapa säkerhet och trygghet för människor lokalt.

Det saknas ofta ett brottsförebyggande perspektiv vid kommunernas arbete med detaljplaner. Det har lett till att vissa bostadsområden innebär en fara för polis och räddningstjänst att ge sig in i då de lätt kan bli inneslutna i området. Centerpartiet vill att kommunerna i högre grad tar hänsyn till detta vid planering.

Centerpartiet vill att kunskapen om och användningen av BID-samarbeten (Business Improvement Districts), en internationellt etablerad metod för samverkan mellan privat och offentlig sektor, ökar. BID-samarbeten har bland annat framgångsrikt använts i New York där brottsligheten de senaste 20 åren gått ner med upp till 90 procent. Ytterligare anledningar till att brottsligheten gått ner i New York är förändringar som har skett inom polisen, till exempel genom fler lokalt förankrade poliser med bättre lön och villkor, en fungerande resultatrapportering, en nolltolerans även mot ringa brottslighet och ett tydligt ledarskap. Centerpartiet anser att flera av dessa metoder som använts med framgång i New York också skulle behövas i Sverige.

Forskning visar att vissa barn löper betydligt större risk än genomsnittet att utvecklas till grova våldsbrottslingar och att tidigt extra stöd till familjer med barn i riskzonen har stor betydelse för att minska ett kriminellt beteende. För att minska

kriminaliteten på lång sikt är det därför viktigt att ge de barn och familjer som behöver stöd tidig hjälp. Centerpartiet vill att en översyn ska göras för att tidiga sociala insatser ska kunna ges i betydligt större utsträckning än idag.

Relationen mellan polis, sociala institutioner och boende i utanförskapsområden behöver förbättras. Centerpartiet vill att polisen ska ha direktkontakt med boende och lokala initiativ, företag och religiösa samfund, samt att sociala institutioner tidigt bygger förtroende med föräldrar vars barn står i riskzonen för att få problem. Polisen bör också upprätthålla förtroendet för rättsväsendet genom att ge anhöriga till personer som har dödats genom brott bättre uppföljning kring utredningen. Grogrunden till gängen bör vidare urholkas genom sociala insatser.

Polisen måste ha tillräckliga resurser för att följa upp småbrott och vardagsbrott så att de grova brottslingarna störs ut. Dock finns en tystnadskultur i många brottsbelastade områden vilket gör att polisens möjlighet att utreda brott minskar. Centerpartiet vill att polisen ges ökade möjligheter till kameraövervakning i brottsbelastade områden så att möjligheterna att väcka åtal ökar.

Unga som begår brott

Det är viktigt att barn och familjer, särskilt de som bor i brottsbelastade områden eller befinner sig i en svår situation, får tidig hjälp, men de ungdomar som ändå begår brott ska ha en snabb och tydlig reaktion från samhället. Centerpartiet vill införa jourdomstolar som gör att unga kriminella kan ställas inför en domare och mötas av en omedelbar reaktion på sina brott. En utredning ska återkomma med förslag kring detta under våren 2018.

Unga vuxna över 18 år har samma rättigheter och skyldigheter som andra myndiga medborgare i Sverige. Dessa måste därför ta ansvar för sina handlingar. Centerpartiet har tillsammans med de andra allianspartierna fått igenom ett tillkännagivande till regeringen om att se över straffrabatten för unga vuxna mellan 18 och 21 år. Regeringen har öppnat upp för att förändra regelverket och vi förutsätter att de kommer att följa riksdagens tillkännagivande. Det är särskilt viktigt att se över straffrabatten för unga återfallsförbrytare och unga som har begått grova brott.

En ung person som har begått ett brott släpps ofta väldigt snabbt, inte sällan för att det råder brist på platser vid ett tvångsomhändertagande enligt LVU. När det gäller allvarlig och upprepad brottslighet behöver man lättare kunna frihetsberöva och flytta på unga kriminella, som utgör en fara både för sig själv och för andra. Centerpartiet vill att regeringen agerar för att säkerställa att samhället har effektiva verktyg för att ungdomar som behöver förflyttas från skadliga miljöer kan omhändertas så snabbt som möjligt.

Vissa grova brott

Skärpta straff

När våldtäktsmän eller våldsmän döms till så låga straff att de kan upplevas som kränkande för brottsoffren är det lätt att känna att samhället inte ser allvaret i det brott som har begåtts. För att upprätthålla förtroendet för rättsväsendet är det viktigt att brott

ger en påföljd som inte bara ger viss upprättelse för brottsoffret utan också gör det möjligt för kriminalvården att sätta in rehabiliteringsåtgärder som förhindrar återfall i brottslighet.

Centerpartiet vill att samhället ska markera tydligare mot grova brott och vill därför se skärpta straff för till exempel sexualbrott, brott mot barn, mord och andra grova våldsbrott. Trots upprepade lagändringar använder domstolarna heller inte hela straffskalan ens i ärenden där detta tycks uppenbart. Lagstiftaren har tidigare gjort ändringar som syftat till att skärpa straffen, utan att ändringarna gett önskad effekt. Det behövs ytterligare en översyn av lagstiftningen för att nå en tydlig förändring i straffmätningen. Centerpartiet vill också att minimistraflet höjs för vissa brott, till exempel sexualbrott mot barn, så att åklagare i fler fall kan yrka på utvisning. I likhet med Danmark bör vi också möjliggöra villkorlig utvisning vilket skulle innebära att man kan bli utvisad senare om man begår ett nytt brott inom en viss tid efter domen.

Åtgärder mot människohandel

En av de mest lönsamma inkomstkällorna för den grova brottsligheten är människohandel. Större delen, runt 60–70 procent, av de utsatta utnyttjas i sexhandeln, men många tvingas också arbeta på allt från fabriker till restauranger eller nagelbarer. Centerpartiet vill att företagens och konsumenternas kunskaper ökar och att det ska bli lättare att välja bra alternativ vid köp av varor eller tjänster. Det kan göras till exempel genom att företag i högre grad öppet redogör för hur de arbetar mot människohandel, till exempel genom en frivillig kvalitetsmärkning.

Arbetsmiljöverkets uppdrag gör att de kan komma i kontakt med arbetsplatser där människor utnyttjas i människohandelssyfte. Deras möjligheter att agera är dock begränsade. Centerpartiet vill att regeringen ser över möjligheten att ge Arbetsmiljöverket ett utökat brottsutredande uppdrag och arbetar för ökad gränsöverskridande verksamhet och samarbete EU-länderna emellan. Centerpartiet föreslår också att kostsamma utredningsåtgärder ska finansieras gemensamt så att de inte stoppas av att länderna har olika finansiella förutsättningar.

Brottsoffer

Stärkt brottsofferperspektiv

Centerpartiet vill att brottsofferperspektivet i rättsväsendet stärks. Förtroendet för rättssamhället och brottsutsattas möjlighet till rehabilitering och förmåga att gå vidare är av största vikt för att invånare i Sverige ska kunna känna att rättssystemet finns som ett stöd om de skulle råka ut för något. En grundläggande princip är att man som utsatt för brott både ska ha rätt och möjlighet att få bättre information från rättsväsendet. Det måste också finnas professionell personal som kan ta hand om brottsoffret om det behövs.

För dem som utsatts för grova brott och efterlevande till personer som mördats kan gärningsmannens permissioner eller frigivning innebära mycket oro och i vissa fall rädsla. Trots detta är det ofta som brottsoffret inte får reda på när frigivning eller permission ska ske. Centerpartiet vill att det ses över hur offer för grov brottslighet, och

anhöriga till våldsdödade, kan få stöd när en gärningsperson får permissioner eller friges.

Det är viktigt att samhället vidtar de mått och steg som är nödvändiga för att de brottsoffer som har tilldömts skadestånd ska få ut detta även från gärningsmän som är ovilliga att betala, till exempel genom att möjliggöra utmätning innan ett skadestånd som gärningsmannen tillerkänts betalas ut till denne. Regeringen bör vidta åtgärder för att tillse att gärningsmän inte kommer undan sitt skadeståndsansvar.

Motverka bedrägerier

Vid identitetsstöld eller bedrägeri på internet kan den brottsutsatta känna sig maktlös och förtroendet för rättssamhället kan påverkas om polisen lägger ner utredningen snabbt och utan åtgärd. För att fler bedrägerier ska kunna utredas behövs ökade kunskaper inom polisen och mer insyn och samordning mellan myndigheter så att bedrägerierna kan upptäckas. Att många bedrägerier spåras utomlands kräver också ökat polisiärt samarbete inom EU och internationellt. Idag är det vidare svårt att avgöra om en handling är äkta eller falsk och det finns många myndigheter och privata aktörer som utfärdar dem. Det gör det lättare för kriminella att begå brott. Vi vill därför att tillgången till id-handlingar stramas upp.

Brott i skolmiljö

Femton procent av de tillfrågade eleverna i årskurs nio känner sig inte trygga i skolan och ännu fler är rädda för andra elever. Centerpartiet vill att skolans skyldighet att omgående flytta elever som allvarligt stör studieron eller tryggheten för övriga elever skärps för att öka känslan av trygghet hos eleverna. Oavsett huvudman ska eleven kunna få hemstudier om hen inte kan flytta till en närliggande skola.

På många håll i landet polisanmäls inte brott som begås på skolan, trots att en del av gärningarna är allvarliga. Skolan ska inte utgöra en frizon för brott. En skola är skyldig att anmäla till socialnämnden om de misstänker att det finns fara för ett barns hälsa och utveckling, men anmälningarna rör sällan händelser mellan elever. Centerpartiet vill därför att regeringen agerar för att, i likhet med i till exempel Storbritannien och Finland, skolor ska bli skyldiga att polisanmäla om de har skäl att misstänka att ett barn utsatts för sexualbrott eller brott mot liv och hälsa i eller kring skolmiljön.

När en person fyller 18 år och blir myndig får skolan inte längre kontakta föräldrarna om problem uppstår eller eleven råkar i svårigheter. Detta trots att de som inte fullgör sin gymnasieutbildning har sämre förutsättningar att få ett jobb, ökad risk att hamna i kriminalitet och föräldrarna dessutom fortfarande har ett försörjningsansvar för personen. För att unga personer ska kunna få hjälp och stöd av såväl skola som föräldrar bör skolelever över 18 år i högre grad förmås ge en fullmakt som gör det möjligt för personalen att vid behov kontakta föräldrar.

Trygghet i butik

Både privatpersoner och företagare ska kunna känna sig trygga. Centerpartiet har tidigare fått gehör i riksdagen för att systematiska stölder ska straffas hårt och att straffrabatten ska ses över. Centerpartiet vill också att regeringen ser över hur ett

tillträdesförbud till butiker som ska kunna stoppa personer som stjälar eller trakasserar personal eller kunder ska kunna införas.

Våld i nära relation och sexualbrott

Våldtäkt och sexuellt tvång

Centerpartiet vill ha en nollvision för våld och förtryck i nära relationer och sexualiserat våld. Mycket behöver göras för att nå detta och en del är att införa en samtyckesbaserad lagstiftning och att införa ett oaktsamhetsrekvisit för sexualbrott vilket skulle flytta ansvaret från offret till förövaren. Sexualbrottsutredningen som presenterades under 2016 föreslog att brottsbeteckningarna våldtäkt och sexuellt tvång skulle ersättas med sexuella övergrepp och sexuell kränkning. Centerpartiet ser en risk att sexuella övergrepp i och med detta skulle kunna komma att trivialiseras och att många förövare skulle riskera att dömas enligt de lägre gradindelningarna. Det skulle kunna motverka vår nollvision för våld och förtryck i nära relationer. Centerpartiet vill därför att beteckningarna våldtäkt och sexuellt tvång ska kvarstå i sexualbrottslagstiftningen.

Våld i nära relation

De som i sin yrkesroll kan tänkas komma i kontakt med människor som utsätts för våld i nära relationer måste ha grundläggande kunskaper och förståelse till exempel för den normaliseringsprocess som kan ske. Det behövs löpande utbildningsinsatser som säkerställer att rektorer, lärare och studie- och yrkesvägledare och andra anställda vid skolor har kunskap om och aktivt arbetar mot sexuella trakasserier, könsrelaterat våld och kränkningar. Det behövs också mer spetskunskap hos sjukvårdspersonal om sexuella övergrepp.

Som ovan angivits är kunskaperna kring våld i nära relationer för låga. Gång på gång görs missar bland annat hos polisen och kvinnor dödas av män de är eller har varit i en relation med, trots att det hade kunnat undvikas. För att förhindra att misstag upprepas vill Centerpartiet att en lex Lotta införs som tvingar myndigheterna att genomlysna vad som har gått fel när någon blir mördad på grund av våld i nära relation.

Det kan vara svårt för ett brottsoffer att ta steget att polisanmäla våld i nära relation. För att de som polisanmäler ska kunna känna sig trygga vill Centerpartiet att anmälaren ska få brottsofferstöd inom ett dygn från polisanmälan. I vissa fall tar polisens brottsoffersektion, vittnesskyddet, hand om skyddsbehovet och skyddet skulle kunna öka om denna också tar över delar av socialtjänstens ansvar. När den brottsutsatta känner sig trygg kan hen lättare lämna sin situation och eventuellt vittna mot en gärningsman. Centerpartiet vill också att elektronisk fotboja ska kunna användas vid fler fall av kontaktförbud.

Sexuellt ofredande och andra sexualbrott

Anmälningarna för sexuellt ofredande har gått upp med drygt 70 procent sedan 2007. Det är oacceptabelt. Vi kan aldrig acceptera att flickor och kvinnor utsätts för sexuellt ofredande eller inte kan röra sig i det offentliga rummet utan rädsla för att bli antastade.

Det förebyggande arbetet med att bygga respekt, ändra attityder och motverka det språkvåld som förekommer i såväl skolor som övriga samhället är oerhört viktigt. Centerpartiet vill också att fler som begår sexuellt ofredande ska dömas. Detta kan bland annat ske genom utökad kameraövervakning, för att säkra bevisning, vid till exempel festivaler, men även genom en större poliskår med resurser nog för att utreda fler fall av sexuellt ofredande.

Internetbaserad brottslighet mot kvinnor och barn

Internet används i stor utsträckning för att begå brott. Många barn utsätts redan i ung ålder för att vuxna män kontaktar dem i sexuellt syfte. Genom hot och utpressning har barn tvingats begå övergrepp på sig själva. Det finns fall där övergrepp som skett på distans anses kunna utgöra sexuellt övergrepp, men lagstiftningen är inte tydlig. Sexualbrottsutredningen har föreslagit att detta tydliggörs i den nya lagstiftningen. Konsekvenserna för barn som utsätts för övergrepp är desamma oavsett om de sker via nätet eller i verkligheten. Centerpartiet vill att regeringen agerar för att en sådan förändring ska kunna ske så snart som möjligt.

Näthat påverkar ofta de som blir utsatta starkt. Inte sällan drabbar det framför allt unga kvinnor. När människor censurerar sig själva för att undvika att bli utsatta för hat och hot riskerar det på sikt att påverka demokratin. Lagstiftningen har inte hållit jämna steg med den tekniska utvecklingen och många av de brott som begås, som till exempel förtal, har inte uppdaterats för att stämma överens med modern teknik eller den snabbhet vi kommunicerar med idag. Polisen utreder heller inte tillräckligt många av de brott det handlar om. Enligt en granskning av Brottsförebyggande rådet från 2016 lades 96 procent av de anmälda händelserna ner av polis eller åklagare. Det leder i sin tur till att många känner att det är meningslöst att anmäla. För att motarbeta hot, hat och sexuella trakasserier i alla delar av samhället vill Centerpartiet att lagstiftningen skärps när det gäller till exempel olaga hot, förolämpning och ofredande.

Barnpornografi är ett hemskt brott som kan påverka det utsatta barnet resten av dess liv. I Sverige räknas detta brott som ett brott mot allmän ordning. Straffsätserna är relativt låga och detta tillsammans med att det ofta inte finns någon målsägande gör att brotten inte prioriteras i den grad som är önskvärt. Centerpartiet vill utreda om detta brott ska räknas till sexualbrotten. Detta skulle kunna leda till att brottet prioriterades högre och förhoppningsvis leda till fler fällande domar. Vidare leder brottsrubriceringen barnpornografi tanken fel då det inte handlar om pornografi utan om sexuella övergrepp som har dokumenterats. Centerpartiet vill därför att regeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att ändra brottsbeteckningen till dokumenterade sexuella övergrepp mot barn.

Redan idag finns tekniska lösningar för att stoppa tillgången till barnpornografi. Centerpartiet vill att blockeringsverktyg för internetsidor som innehåller barnpornografi ska användas för att stoppa tillgången. Verktyg för att spåra användare som på datorer inom offentlig verksamhet laddar ned eller förvarar barnpornografi måste bli obligatoriska och regeringen bör vidta åtgärder för att skärpa minimivån på straffet för detta brott. För att kunna fälla gärningsmän för grova brott såsom pedofili och barnpornografi, men även terrorism, krävs verktyg som datalagring för att brottslingar som använder internet ska kunna lagföras. Användningen av denna typ av verktyg måste begränsas till allvarliga brott och följas av tydliga och rättssäkra kontrollinstanser. Människors personliga integritet är viktig och måste skyddas, men människor som

begår grova brott kan inte skyddas i integritetens namn. Därför måste lagstiftning som riskerar att påverka integriteten vara transparent med pålitliga instanser för kontroll, tydliga regler för användning och spärrar mot missbruk och ändamålsglidning.

Hedersrelaterad brottslighet

Åtgärder mot hedersrelaterad brottslighet

Att få leva sitt liv efter eget huvud och önskan, att få älska den man vill, att inte hindras i sina livsval – det är rättigheter som måste gälla alla men som fortfarande inte gäller för alla. Unga kvinnor och flickor, men också en del pojkar och unga män, utsätts för förtryck och brott i hederns namn. De tvingas in i äktenskap eller hindras utifrån gamla föreställningar om heder från att utvecklas på det sätt de vill. Hedersrelaterat våld och förtryck börjar inte med grova brott utan med kontroll, oskrivna regler och kränkande behandling. Brotten som begås har ofta låga straffvärden. Centerpartiet vill att hedersmotiv ska ses som en försvårande omständighet så att gärningspersoner får ett skarpare straff. Det skickar också en tydlig signal om att hedersbrott tas på största allvar. En av de mest verksamma åtgärderna för att motverka brott som begås i hederns namn är hotet om utvisning. Att ytterligare tydliggöra allvaret i hedersrelaterad brottslighet är ännu en anledning till att vi vill att fler brott ska ge utvisning och att man ser över möjligheten att döma till villkorlig utvisning.

Kunskapen kring hedersproblematik i Sverige är alldeles för låg och därför behövs bättre statistik och kunskap kring vilka insatser som fungerar bäst. För att de som utsätts för hedersbrott ska få bättre hjälp och stöd av rättsväsendet behöver Länsstyrelsen i Östergötlands nationella kompetensteam förstärkas och kunskapen om hedersrelaterad problematik hos polis, åklagare, domstolsväsende och målsägarbiträden öka. Hedersrelaterat våld och förtryck är djupt rotat i vissa kulturer och är något som vi inte kan acceptera. Centerpartiet vill att regeringen agerar för att alla som kommer till ett svenskt asylboende ska få obligatorisk samhällsundervisning för att de ska få kunskap kring svenska lagar, regler och normer. Att inte delta i denna ska leda till nedsatt dagarsättning.

Många unga flickor och tjejer förs ut ur Sverige för att giftas bort mot sin vilja eller könsstympas. För att förhindra detta vill Centerpartiet att regeringen agerar för att införa en skyddslag som gör att en domstol, om det misstänks att en person ska giftas bort eller könsstympas, skyndsamt ska kunna fatta beslut om att man kan straffas om man antingen för en människa ut ur landet, eller inte återför personen. Ett delmoment i denna skyddslag ska vara att ett barns pass tillfälligt ska kunna spärras så att resa till länder där det finns fara för att barnet gifts bort eller könsstympas ska kunna omöjliggöras.

Det finns barn vars äktenskap har ingåtts i ett annat land, innan de hade någon anknytning till Sverige, och som lever som gifta i Sverige. I en rapport från Migrationsverket 2016 identifierades 132 gifta barn i det svenska mottagningsystemet. De allra flesta var flickor. Barnombudsmannen bedömer att mörkertalet är stort. Regeringen har tillsatt en utredning för att skärpa förbudet mot barnäktenskap. Det är bra och skedde efter påtryckningar från allianspartierna. Centerpartiet vill att regeringen agerar för att alla barn ska ha samma skydd i Sverige. Omfattningen av barn som tvingas leva under äktenskapsliknande förhållanden i Sverige behöver bli tydlig, nationella riktlinjer till

alla landets kommuner i hanteringen av ärenden som rör ensamkommande flickor bör sättas upp och åtgärder vidtas för att inget barn under 18 år ska kunna anses som gift i Sverige, även om äktenskapet har ingåtts i ett land där äktenskapet varit giltigt.

Vi vet att barnvigslar genomförs i Sverige, men vilka som utför dessa och var det sker är oklart. Vi vet också att vissa organisationer eller religiösa samfund på olika sätt accepterar hedersrelaterad brottslighet. Centerpartiet anser att detta är oacceptabelt och vill att regeringen vidtar åtgärder för att stoppa offentliga medel från att gå till föreningar eller religiösa samfund som genomför barnvigslar eller sanktionerar annan hedersrelaterad brottslighet.

Det finns en stor kunskapsbrist inom skolan när det gäller hur man ska agera om en elev är utsatt för hedersrelaterad problematik. Lärare och andra som kommer i kontakt med barn och unga måste få mer kunskap kring hedersrelaterade frågor och stöd att orosanmäla farhågor om barn- och tvångsäktenskap och könsstympning. Centerpartiet vill att alla skolor ska ha en stödfunktion, en uppgift som till exempel kan utföras av skolsköterska eller kurator, som har extra kunskaper kring hedersrelaterade frågor och som kan hjälpa till med orosanmälningar till socialtjänsten.

Den transnationella dimensionen är viktig vid hedersrelaterade brott. I Storbritannien och Norge arbetar ambassader och konsulat förebyggande och informativt för att stödja polis och åklagare i enskilda ärenden. Centerpartiet vill att regeringen utreder hur en tvångsäktenskapsenhet, liknande den Forced Marriage Unit som finns i Storbritannien, som arbetar både nationellt och internationellt utifrån ett brottsförebyggande och ett brottsofferperspektiv, skulle kunna se ut. En sådan skulle bland annat möjliggöra för förhör på ambassader om barn tvingats utomlands för att ingå äktenskapsliknande förhållanden eller när flickor riskerar att utsättas för könsstympning.

Åtgärder för att motverka könsstympning

Könsstympning är en fruktansvärd tradition. Sedan det förbjöds 1982 har endast två fall lett till fällande domar. Bevisläget är ofta svårt och ingreppet sker inte sällan när barnet befinner sig i ett annat land. Även om det utförts av någon annan finns en stor risk att det sker med vårdnadshavarens goda minne, utan att det är möjligt att döma densamme. Centerpartiet vill därför att regeringen vidtar åtgärder för att utreda en lag som gör att vårdnadshavare som misslyckas med att skydda en flicka från könsstympning ska kunna straffas för det.

Könsstympning är en tradition som bärs vidare av föräldrarna och det sociala trycket på barnet att inte berätta är stort. Att berätta kan betyda att bli utstött ur familjen och bevisningen som behövs för att få en fällande dom är svår. För att få fler offer att våga anmäla bör livslång anonymitet i rättsprocessen för offren för könsstympning utredas. Det skulle stödja de som idag inte vågar anmäla.

Radikalisering och terrorism

Radikalisering och terrorism är ett hot mot vårt öppna samhälle och vårt sätt att leva. Den terrorrelaterade verksamheten i Sverige domineras enligt Säkerhetspolisen av aktörer som är motiverade av våldsfrämjande islamistisk extremism, men även andra extremistiska organisationer inom vitmaktmiljön och den autonoma vänstermiljön kan

utgöra ett hot. Personer som mördar av politiska skäl eller i religionens namn ska bekämpas. På våren 2017 utsattes Sverige för ett fruktansvärt terrordåd där en mördare dödade och skadade oskyldiga människor. Dådet skakade om oss alla och skapade skräck när människor flydde i panik. Det ledde till oro innan man visste att vänner och familj var i säkerhet – och bottenlös sorg hos de som förlorade en närstående. I kampen mot terrorismen måste vi arbeta tillsammans. Centerpartiet har två gånger, 2015 och 2017, tillsammans med övriga allianspartier, ingått överenskommelser med regeringen för att tillsammans öka takten i arbetet för att motverka terrorism och stärka vår förmåga att stå emot eventuella framtida terrorattacker. Mycket av det som ingick i den första överenskommelsen, såsom en kriminalisering av terrorresor, att stoppa missbruk av svenska pass, att skärpa åtgärderna mot illegala vapen och att höja straff för handgranater och explosivvaror, har nu genomförts.

Genomförande av åtgärder i terrorismöverenskommelsen

Den senaste terrorismöverenskommelsen mellan allianspartierna och regeringen innebär att ytterligare steg tas för att förebygga, förhindra och försvåra för terrorism, liksom för möjligheterna att agera om det värsta skulle hända. Bland annat innebär den att nya tag tas för att till exempel stärka polisens insatsförmåga och för att skärpa säkerhetskontroller av personer som bedöms utgöra ett hot. Centerpartiet vill att regeringen tar ansvar för att samtliga delar i terrorismöverenskommelsen ska bli verklighet så snart som möjligt. Det gäller bland annat svårigheten att åtala människor som återkommer från att ha stridit med en terrororganisation. För att göra det lättare att väcka åtal mot sådana personer är det av yttersta vikt att regeringen utan dröjsmål får en kriminalisering av samröre med terrororganisation på plats. Genom detta skulle det för en fällande dom räcka med att åklagaren kan bevisa att en person på något sätt har hjälpt en terrororganisation på plats i stridsområdet. Även frågan om att stoppa allmänna medel från att gå till våldsbejakande organisationer är av yttersta vikt.

Yttrandefriheten är grundläggande och varje människa har rätt att uttrycka sina åsikter, men i de fall dessa åsikter manar till våld, krigsbrott och terror ska inte det offentliga vara med och stödja det. Centerpartiet vill att regeringen agerar för att helt strypa tillgången till allmänna medel till organisationer som sprider våldsbejakande och antidemokratiska budskap och att stödande av terrororganisation kriminaliseras.

Åtgärder för att motverka terrorism och radikalisering

Vid terrorattacken på Drottninggatan i Stockholm klarade polisen att hantera situationen på ett tillfredsställande sätt. Dock är det tydligt att polisen i en situation som denna eller till exempel vid naturkatastrofer skulle ha god hjälp av en nationell polisreserv till exempel för att skydda viktiga byggnader och hjälpa människor. Centerpartiet vill att en nationell polisreserv tillsätts, som ska ersätta den tidigare beredskapspolisen. Denna skulle bland annat kunna inkludera polisutbildade som inte längre arbetar som poliser.

Konflikter och åsiktsskillnader ska lösas med demokratiska beslut. Att stödja terrorism kan aldrig accepteras i ett demokratiskt rättssamhälle och bör kriminaliseras för att visa hur allvarligt samhället ser på terrorgruppernas framfart i stora delar av världen. Centerpartiet vill att en kriminalisering av stödande av terrorism inkluderar bland annat att skicka pengar eller vapen, att hjälpa till med finansiellt stöd eller att

hjälpa terrorgrupper med framtagande av propaganda eller andra administrativa göromål.

Terrorister ska dömas till fängelse, men efter ett avtjänat straff, eller i de fall då straff inte kan dömas ut, måste de personer som deltagit i Daeshs terror och mordande hållas under uppsikt och avradikaliseras. Beredskapen för att hantera de återvändande terroristerna är idag undermålig och ingen egentlig verksamhet bedrivs för att hantera dem. Det är oacceptabelt. En professionell avhopperverksamhet måste, i enlighet med terrorismöverenskommelsen, sättas in för att försöka förmå Daeshåtervändare, som inte kan åtalas, att lämna sitt gamla liv.

Individer som ännu inte har begått brott utan är på väg att radikaliseras måste mötas av förebyggande åtgärder som inte uppfattas som stigmatiserande. Spionerande eller upplevda kränkningar kan leda till ökad polarisering och ömsesidiga motsättningar. Lokal polis liksom civilsamhället, framför allt mammorna och de religiösa samfundet, spelar idag viktiga roller i kampen mot radikalisering. Vi vill se sociala insatsgrupper som ett stöd för att förhindra radikalisering och ett prioriterat arbete inom kriminalvården för att upptäcka och motverka radikalisering på anstalterna och inom frivården.

För att motverka radikalisering online behöver hela rättskedjan stärkas för att fler brott som begås i samband med spridning av propaganda, via internet, ska kunna beivras. Det gäller bland annat uppvigling och hets mot folkgrupp. Då endast 10 personer dömts för uppvigling de senaste 10 åren bör uppviglingslagstiftningen uppdateras och straffen skärpas.

EU är en viktig arena för att vi tillsammans ska kunna förstärka arbetet mot terrorism. Satsningarna mot påverkanshot behöver öka både i Sverige och i övriga EU. Det frivilliga samarbetet med internetleverantörer och plattformar för sociala medier för att stoppa falska nyheter och spridande av våldsam propaganda är också viktigt. EU-länderna kan samarbeta för att motverka terrorattacker, till exempel genom att dela underrättelser kring potentiellt farliga personer och genom att stoppa vapensmuggling. Överenskommelser behövs kring EU-ländernas skyldighet att informera om vapensmuggling eller radikaliserade personer, när andra EU-länder berörs. Detta kräver ökad europeisk samordning. I Europa försvinner varje år enorma summor genom bedrägerier. En del av dessa pengar tvättas för att sedan finansiera terrororganisationer. För att motverka detta vill Centerpartiet se en ökad transparens för pengatransaktioner och att anmälan av vissa cyberbrott, till exempel mot banker, blir obligatoriskt.

Tillgänglig vård och omsorg i hela landet

En god vård och omsorg i hela landet är viktig för ett tryggt samhälle. Den svenska vården och omsorgen håller hög kvalitet, men tillgängligheten till inte minst hälso- och sjukvård och stöd för den som drabbats av psykisk ohälsa är för dålig. Långa avstånd och vårdköer leder till större regionala och sociala klyftor, där kontakter, kontanter eller bostadsort avgör vilket stöd man får. Människors rätt att bestämma över välfärdstjänsterna måste öka och den som har blivit sjukskriven får inte lämnas i sticket, utan måste få mer hjälp att bryta sitt utanförskap och komma tillbaka i arbete.

Utveckla den nära vården

Tillgång till primärvård

När man är sjuk ska man ha rätt att snabbt träffa en läkare och få den vård man behöver, oavsett var i landet man bor. Då måste den vård som finns närmast människor – primärvården – byggas ut och vi måste få fler läkare att vilja jobba där. Det måste också bli möjligt att driva mindre vårdenheter för att primärvården ska finnas tillgänglig även i de mer glest befolkade delarna av landet.

Det största problemet i den svenska vården är den bristande tillgängligheten, vilken till exempel beror på långa köer och avstånd. När man väl får tillgång till vård är kvaliteten på vården hög, men vägen dit är alldeles för lång. Det första steget in i vården ska, förutom vid akuta tillstånd, ske via primärvården, men när det är svårt att få tid på vårdcentralen söker sig många istället till akutmottagningarna med långa väntetider som resultat.

En mångfald av kompetenser krävs om primärvården ska kunna vara människors första kontakt med vården och ansvara för akut hälso- och sjukvård som inte kräver vård på sjukhus. Avgörande är att alla får en fast läkarkontakt. Många av problemen i svensk sjukvård och inte minst den dåliga tillgängligheten bottnar främst i bristen på fasta läkare. Trots en hög läkartäthet är Sverige ett av de sämsta länderna vad gäller fast läkarkontakt. I vissa landsting har endast en tredjedel av patienterna en fast läkarkontakt. Samtidigt arbetar omkring 1 000 stafettläkare i den svenska vården. Det leder till sämre kvalitet samtidigt som kostnaderna blir högre.

Det fattas idag omkring 1 400 läkare i primärvården. Att få läkare väljer att arbeta i den delen av vården beror på att de inte har förutsättningarna att göra ett bra jobb. Små möjligheter att påverka sin arbetssituation och ansvar för alltför många patienter, gör att många läkare upplever att de utgör en liten del i ett gigantiskt vårdmaskineri. På så sätt utgör svensk primärvård raka motsatsen till andra länders system, där läkaren kan driva sin egen mottagning med ansvar för en mindre grupp patienter som man känner väl.

Problemen i primärvården går att lösa. Det visar utvecklingen i Norge, som på kort tid gått från att bara halva befolkningen haft en fast läkarkontakt till att nästan alla har det idag. En av de viktigaste förändringarna som gav Norge en stark primärvård handlar om att läkare fått möjlighet att driva egna verksamheter i liten skala. Därför vill Centerpartiet att regeringen ska agera för en förändring som innebär att denna vård ska kunna bestå av både större vårdcentraler och mindre mottagningar med bara en läkare och en sjuksköterska. På så sätt kan det bli möjligt för en läkare utan eget kapital att starta egen mottagning med ett mer begränsat åtagande, medan övrig primärvård kan erbjudas på annat sätt. En sådan förändring skulle också öka förutsättningarna för att bedriva vård även i mer glest befolkade delar av landet.

Det är viktigt att alla patienter har rätt till en fast läkarkontakt i primärvården. I syfte att nå detta vill Centerpartiet att de patienter som vill ska få lista sig på läkare istället för på mottagningar, som idag. I syfte att få fler fasta läkare till den nära vården bör Sverige också göra som i Norge och låta det räcka med en läkarlegitimation för att kunna etablera sig i primärvården med eget patientansvar.

Centerpartiet vill att vården ska bli mer tillgänglig i hela landet. Tiden från diagnos till behandling och återbesök behöver bli kortare och vårdkedjorna måste hänga samman bättre. Alla ska få den vård de behöver, när de behöver den. Under Alliansregeringen minskade köerna och tillgängligheten ökade. Det uppnåddes genom

att släppa in en mångfald av alternativ och genom att premiera kortare köer. Köerna i såväl primärvård som specialistsjukvård har ökat sedan den rödgröna regeringen tog bort den kömiljard som Alliansen införde. Samtidigt har regeringen ägnat stor kraft under mandatperioden åt att göra det svårare för de privata aktörer som gör vården mer tillgänglig.

De växande köerna i sjukvården gör att vården blir mer ojämlig. Skillnaden i tillgänglighet till exempelvis specialistsjukvård är idag stor mellan de olika landstingen. Om köerna tillåts växa mer kommer vi hamna i ett läge där bostadsort och ekonomi spelar allt större roll för vilken vård man kan få och när.

För att kunna korta köerna och öka tillgängligheten för patienten, behöver fler aktörer få möjlighet att hjälpa till att utföra vården. Med en åldrande befolkning ökar behoven och vi behöver ställa allt högre krav på att få ut mer vård för varje skattekrona. Centerpartiet ser att det är direkt avgörande att fler fristående utförare får vara med och leverera vård och omsorg. Hotet mot valfriheten i välfärden skapar en stor osäkerhet för alla de patienter som valt en privat utförare, men också för de anställda och företagare som verkar i branschen. Möjligheten att göra vinst är en förutsättning för att inte minst de småföretagare som dominerar vård- och omsorgssektorn ska kunna överleva. Centerpartiet har tillsammans med Alliansen fört fram idén om en blocköverskridande överenskommelse, för att säkra långsiktiga villkor för välfärdens utförare. Förutom att avvisa ett generellt vinsttak, bör en sådan överenskommelse också innehålla förslag om ökade kvalitetskrav, generell tillståndsplikt och förbättrad tillsyn för alla aktörer, såväl offentliga som privata.

Primärvården behöver utvecklas och förstärkas för att bli lättillgänglig för envar. En viktig del i att utveckla och förstärka den nära vården i hela landet är digitala lösningar. Bland annat genom så kallade virtuella hälsorum, där en specialistläkare finns med via videolänk, kan patienter få hjälp med olika vårdbehov i den lokala sjukstugan. Centerpartiet vill att regeringen agerar för att digitala lösningar ska användas i högre utsträckning.

För att korta vårdköerna behövs bättre incitament för att stimulera tillgängligheten. Centerpartiet vill införa en tillgänglighetsmiljard, som bygger på att den som behöver vård snabbt ska kunna få behandling. Satsningen ska garantera tillgänglighet genom hela vårdkedjan – från diagnos till återbesök. Den första kontakten med primärvården är central för att patienten tidigt ska få en diagnos och slussas vidare till nästa vårdnivå. En del av tillgänglighetsmiljarden ska därför premiera tidig kontakt med primärvården. Det innebär att vårdgarantin skärps så att patienten får rätt att träffa en läkare inom tre dagar, jämfört med sju dagar som gäller idag.

Patientens ställning i sjukvården måste stärkas genom ökat inflytande, mer självbestämmande och bättre information. Sverige hamnar långt ner i jämförelse med andra OECD-länder vad gäller patienternas upplevelse av information och delaktighet i vården. Samtidigt visade nyligen en utvärdering av Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att den patientlag som infördes 2014 med syfte att stärka patientens ställning i vården haft liten effekt. Centerpartiet vill därför utreda en utvidgad patientlag som ger alla människor rätt att välja vård i hela landet. Utökade möjligheter att välja vårdgivare oberoende av landstingsgräns stärker såväl patientmakten som förutsättningarna för en mer likvärdig hälso- och sjukvård.

Centerpartiet vill att patienterna ska få bättre information om vårdens kvalitet och tillgänglighet. Det saknas idag tydlig och lättillgänglig information om både tillgänglighet och vårdkvalitet. Patienten måste redan hos läkaren på vårdcentralen få

information om vilka vårdgivare – både i hemlandstinget och i andra landsting – som kan erbjuda vård inom vårdgarantins gräns. Dessutom måste kvalitetsregister och öppna jämförelser för sjukvården bli bättre anpassade till vanliga medborgare. Det ska vara möjligt för patienter att på ett tydligt sätt få information om vårdgivares kvalitet och resultat. Därför föreslår Centerpartiet att 1177 byggs ut till en nationell portal där patienten enkelt kan jämföra vårdgivares kvalitet och tillgänglighet.

Bättre stöd vid psykisk ohälsa

Den psykiska ohälsan ökar – framför allt bland kvinnor och unga personer. Orsakerna är komplexa och bottnar i en rad faktorer. Det tudelade samhället, där vissa grupper befinner sig i arbetslöshet och utanförskap, spelar stor roll i sammanhanget. För unga personer är bristerna i den svenska skolan, mobbning, dålig självkänsla och problem inom familjen några tänkbara orsaker. Kvinnors psykiska ohälsa tros ha viss koppling till effekterna av dagens familjebildningsmönster. Samtidigt som kvinnor i genomsnitt utför fem timmar mer obetalt arbete under en vecka jämfört med män, arbetar långt fler mammor heltid idag jämfört med för 30 år sedan.

När människor upplever att de mår dåligt är det viktigt att de snabbt får hjälp. Trots den ökande psykiska ohälsan är tillgängligheten till stöd för den som drabbats idag alldeles för dålig. Kompetensbrist är en starkt bidragande orsak till att inte tillräckligt många människor får den hjälp de behöver. Människor med enklare psykiska besvär är inte alla gånger i behov av att träffa en specialist, utan kan få hjälp av enklare samtalsstöd. Därför vill Centerpartiet att fler ska få kompetens att erbjuda samtalsstöd vid lättare psykiska besvär genom att det införs en kortare utbildning till samtalskonsulent. Det kan exempelvis handla om vårdpersonal som genom en kompletterande utbildning kan få rätt kompetens.

När det gäller möjligheterna till bättre stöd för barn och unga är en bra kontakt med hemmet och samtalsstöd centralt. Centerpartiet vill därför att det ska bli enklare att få hjälp vid psykisk ohälsa genom elevhälsan. För att det ska bli möjligt kan det, utöver kuratorer, finnas studiepedagoger som exempelvis har beteendevetarutbildning. Dessa kan både stötta eleverna i deras studier och agera samtalsstöd.

Även vuxna personer som lider av psykisk ohälsa måste få bättre tillgång till snabb samtalshjälp. Detta förutsätter ökad tillgänglighet i primärvården. I både England och Norge har man arbetat framgångsrikt genom att öka tillgången till stöd vid vanliga psykiska tillstånd såsom ångest och depression. Det visar att den som är i behov av hjälp snabbt måste få ett första samtal och bedömning av vilken typ av stöd man behöver få. För personer med lindriga symptom kan onlinesessioner vara tillräckliga, medan människor med större behov slussas vidare till rätt vårdnivå. Även personer som befinner sig i långvarig arbetslöshet kan med detta arbetssätt erbjudas coachningsstöd via telefon, till exempel vid social fobi som utgör ett hinder för den som ska söka ett arbete. Förebyggande arbete med tidiga insatser som är samordnade, gränsöverskridande och koordinerade ska prioriteras.

Socialförsäkringar

Återgång i arbete

Att bli sjukskriven är påfrestande för den enskilda individen, både för hälsan och för privatekonomin. Det innebär också svårigheter för arbetsgivaren och för samhället i stort. I tider av skenande sjukskrivningar är det viktigare än någonsin att vi inte sjukskriver arbetsföra människor ut i utanförskap. Sjukskrivningen i sig blir vi inte friska av, det är behandlingen som är viktigast. Däremot mår vi bra av ett socialt sammanhang och ett arbete att gå till. Arbetsgivare behöver stöd och hjälp för att medverka till minskade sjukskrivningar genom ökad kunskap om rehabiliteringsansvaret. Centerpartiet vill att regeringen ger ett uppdrag till Arbetsmiljöverket för att ge bättre riktlinjer och underlag till arbetsgivare.

Centerpartiet vill se en sjukförsäkring som ger tidigt stöd och hjälp till återgång i arbete med coachning, täta uppföljningar och avstämningar liksom en förstärkt rehabilitering och en återinförd borte gräns i sjukförsäkringen. Då den borte gränsen nås ska man prövas mot arbetsmarknaden för att finna lämpligt arbete i lämplig omfattning. Den som inte kan arbeta ska få sjukersättning eller under speciella förhållanden fortsatt sjukpenning.

Det är viktigt att sjukskrivna människor inte lämnas utan kontakt. Tidig och tät kontakt mellan den sjukskrivna, arbetsgivaren, Försäkringskassan och läkaren är nyckeln till att snabbt börja jobba igen. Den vanligaste första sjukskrivningens längd är idag 30 dagar utan någon kontakt med läkare, arbetsgivare eller Försäkringskassan. Det är för långt. Centerpartiet vill att rekommendationen för den första sjukskrivningen ändras till en vecka och att den då följs upp. Det behövs även riktlinjer för att sjukskriva fler på deltid än på heltid, så att fler behåller en fot på arbetsplatsen istället för att stå med båda utanför. Hänsyn måste alltid tas till sjukskrivningens anledning.

Idag kan återgången i arbete efter sjukskrivning upplevas stelbent och skapa stress för den som är sjukskriven. Det kan försvåra vägen till att börja jobba igen. Idag agerar Försäkringskassan utifrån fasta procentuella gränser. Centerpartiet vill se en flexibel återgång i arbete genom en retroaktiv inrapportering till Försäkringskassan med rörliga procentsatser. Det viktiga är att den sjukskrivna börjar arbeta i någon form och bryter isoleringen eller aldrig hamnar i isolering. Detta måste även fungera smidigt för arbetsgivaren. Centerpartiet vill också att Försäkringskassan bättre än idag följer upp sjukskrivningar.

För såväl arbetsgivare som arbetstagare är det avgörande att en person inte behöver sitta hemma och vänta i flera månader på en operation. Det är en av anledningarna till att Centerpartiet vill att den som vill ska kunna teckna en privat sjukvårdsförsäkring eller använda en försäkring som jobbet tecknar som en löneförmån. Ersättningen ska bedömas utifrån medicinsk grund. Inte sällan står operationssalar tomma på sjukhusen. Genom privata sjukförsäkringar kan operationstider och andra läkartider nyttjas. Platsen i kön går till andra och fler får vård snabbare.

Då en sjukskrivning beror på arbetet kan stöd behövas för att hitta ett nytt arbete. Centerpartiet vill att regeringen agerar för att samverka mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan stärks och utvecklas för människor i behov av omställning. Tidiga möjligheter till omställning och coachning kan vara en viktig del. En annan del i omställningen är att öka rörligheten på arbetsmarknaden.

Den första dagen man inte arbetar eller är arbetssökande på grund av sjukdom är en karensdag. Centerpartiet vill att möjligheten att ersätta karensdagen med ett mer rättvist karensavdrag i enlighet med det förslag som presenterades i den parlamentariska socialförsäkringsutredningen ses över.

Arbetsförmedlingen klarar inte stora delar av det uppdrag den är satt att sköta. Centerpartiet vill därför att ett system med arbetsförmedlarpeng, som följer med den arbetssökande till den arbetsförmedlare som hen väljer, ersätter Arbetsförmedlingen. Med en arbetsförmedlarpeng skulle även långtidssjukskrivna kunna erbjudas hjälp för att byta jobb för att varaktigt komma tillbaka till arbete efter en längre sjukskrivning.

Pensioner

Förbättrad trygghet för pensionärerna

Många pensionärer, till största delen kvinnor, lever med mycket små pensioner. Det är svårt att få pengarna att räcka ens till det nödvändigaste och kostnaderna varierar kraftigt beroende på var i landet man bor. De pensionärer som har det allra sämst, oftast kvinnor, är de med garantipension eller låg inkomstpension. Höjd pension, höjt bostadstillägg eller en översyn av skatten skulle snabbt kunna göra stor skillnad för dessa pensionärer. Det är åtgärder som är angelägna och brådskande.

Levnadsvillkoren skiljer sig kraftigt åt för pensionärer beroende på vilken kommun de bor i. Det är inte acceptabelt. Centerpartiet vill att regeringen gör en översyn av kommunernas kraftigt varierande kostnader för äldre gällande vård och omsorg samt vad som ingår i försörjningsstöd, existensminimum och förbehållsbelopp för äldre. Det behövs förändringar som förbättrar för de som har det sämst ställt.

Många pensionärer lever med mycket små pensioner och har svårt att betala för grundläggande behov såsom bostad, mat, kläder och mediciner. För att undvika att den skeva fördelning i pension som vi ser idag ska fortsätta i framtiden för de som nu är i arbetsför ålder vill Centerpartiet att pensionsrätt mellan föräldrarna delas under småbarnsåren, då arbetsbelastningen i hemmet är extra stor.

Vi behöver förlänga arbetslivet och göra det mer lönsamt att arbeta längre upp i åldrarna. Därför vill vi bland annat sänka arbetsgivaravgiften och dubbla jobbskatteavdraget för personer över 64 år. Delar av pensionssystemet behöver även begränsas genom att inte låta nyanlända tillgodoräkna sig 40 års arbetsliv automatiskt och därmed få garantipension, utan istället betraktas som alla andra människor i Sverige.

Annie Lööf (C)

Anders W Jonsson (C)

Daniel Bäckström (C)

Fredrik Christensson (C)

Emil Källström (C)

Ulrika Carlsson i Skövde (C)

Staffan Danielsson (C)

Eskil Erlandsson (C)

Johan Hedin (C)

Peter Helander (C)

Ola Johansson (C)

Per-Ingvar Johnsson (C)

Johanna Jönsson (C)

Helena Lindahl (C)

Per Lodenius (C)

Kerstin Lundgren (C)

Rickard Nordin (C)

Annika Qarlsson (C)

Kristina Yngwe (C)

Solveig Zander (C)

Anders Åkesson (C)

Per Åsling (C)